

О. А. Теряниккандидат економічних наук
Класичний приватний університет**ОБҐРУНТУВАННЯ КОНЦЕПЦІЇ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ**

У статті обґрунтовано та розроблено концепцію інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону. Концепція ґрунтується на врахуванні особливостей регіону та визначенні всіх складових інформаційного забезпечення, виходячи зі специфіки етапів стратегічного управління та вимог до інформації на кожному етапі.

Ключові слова: регіон, розвиток, стратегічне управління, інформаційне забезпечення, система показників, методи, вимоги, якість життя.

I. Вступ

На сучасному етапі розвитку економіки, яку визначають як постіндустріальну та інформаційну, зростає роль державного й регіонального стратегічного управління. Ефективність стратегічного управління розвитком регіону можливо досягнути лише за умови, якщо розробка та впровадження управлінських рішень спиратимуться на результати наукових досліджень соціально-економічних явищ та процесів, які відбуваються в різних галузях і сферах життєдіяльності. Це потребує адекватного інформаційного забезпечення, наявності всебічної інформації про тенденції вказаних процесів та явищ.

Відомо, що якість процесу управління безпосередньо залежить від повноти, вчасності та визначеності інформації про об'єкт управління та його навколишнє середовище. Достатнє інформаційно-аналітичне підґрунтя забезпечує ефективне використання всієї системи інструментів стратегічного управління, дає можливість заздалегідь приймати відповідні рішення на регіональному рівні з метою поліпшення соціальної, економічної та екологічної ситуації в регіоні та забезпечення досягнення мети стратегічного розвитку.

Складність об'єкта управління, яким є регіон, породжує низку проблем щодо інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління. Виходячи з того, що використання відповідної інформації та методів дослідження дає змогу кількісно в поєднанні з якісним змістом відобразити проблеми управління та тенденції розвитку об'єкта управління, особливого значення набуває формування інформаційного забезпечення етапів стратегічного управління розвитком регіону на основі статистичної інформації.

Вагомий внесок у дослідження питань, пов'язаних зі стратегічним управлінням та плануванням розвитку регіону, зробили такі українські науковці, як А. Богашко, І. Вахович, В. Геєць, В. Дармограй, Н. Пархоменко,

В. Родченко, В. Черевко, М. Шутов та ін. Питання, пов'язані з удосконаленням інформаційного забезпечення регіонального управління, постійно перебувають у зоні підвищеної уваги вчених, серед яких Ю. Канигін, В. Керецман, В. Колеснік, В. Котельников, В. Рубцов, Л. Сергєєва, О. Фінагіна. Разом з тим залишається багато проблем щодо організації інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону.

II. Постановка завдання

Мета статті полягає в узагальненні й поглибленні теоретичних і методичних засад інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку регіону.

III. Результати

В Україні у зв'язку з поглибленням процесів ринкових перетворень постала необхідність у зміні існуючих методів і принципів управління. Однаково важливими завданнями є як реалізація потенціалу та розвиток конкретного регіону, так і постійне підвищення якості життя регіонального співтовариства. При цьому регіональний розвиток розуміється як позитивна динаміка соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних, етнопонаціональних процесів у відповідних регіонах, як складова здійснення загальнодержавної стратегії розвитку країни відповідно до сформульованих цілей.

Головною метою розвитку регіону є стійке поліпшення якості життя всіх категорій жителів, тобто розвиток його як багатofункціонального регіону, інтегрованого в українську та світову економіку, що надає сприятливе зовнішнє середовище для життя й економічної активності.

Основою для ефективного соціально-економічного розвитку регіону, інструментом формування та реалізації стратегічних цілей розвитку є стратегічне управління, ефективність якого може бути досягнута лише за умови використання адекватного інформаційного забезпечення, наявності всебічної інформації про тенденції соціально-економічних процесів і явищ.

Під інформаційним забезпеченням розуміємо методи збирання й оброблення даних разом з утвореною на їх базі інформацією. У

структурі інформаційного забезпечення, яке формується відповідно до функцій управління, можна виділити дві складові: інформаційно-аналітичне забезпечення та методичне забезпечення. Інформаційно-аналітичне забезпечення, виходячи з вимог щодо потрібної управлінню інформації, має забезпечити створення, збирання та передачу відповідної інформації. У зв'язку з тим, що інформація створюється, передається і зберігається у вигляді показників, основу інформаційно-аналітичного забезпечення становить система показників. Методичне забезпечення формується на базі методології, яка являє собою сукупність прин-

ципів, правил, прийомів і методів дослідження. Досить широко застосовують в управлінській діяльності статистичні методи, насамперед для підготовки та аналізу інформації, порівняння інформації з відповідними критеріями. При цьому конкретні прийоми та методи збирання й оброблення даних визначаються, виходячи з сутності та сфери досліджуваних явищ і процесів та застосування системи показників, а загальний склад методичного забезпечення залежить від специфіки об'єкта управління.

Розглянемо схему інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону (рис. 1).

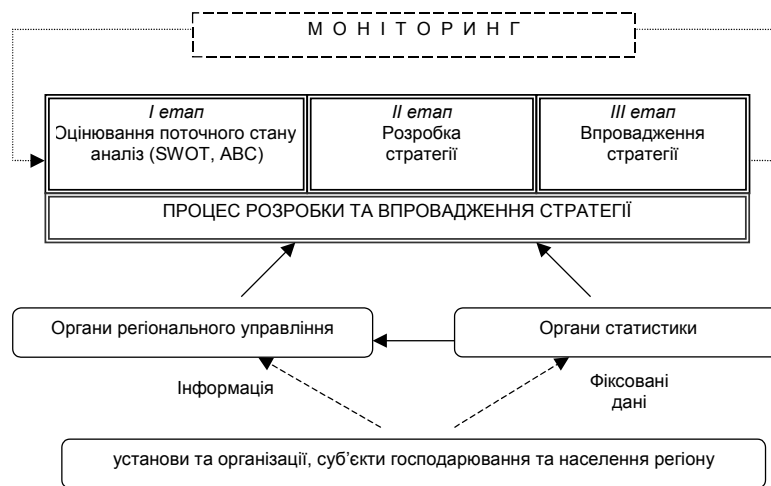

Рис. 1. Схема інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону

Первинні дані про регіон формують на рівні установ та організацій, суб'єктів господарювання та населення регіону. Як відповідна інформація вони надаються органам регіонального управління як фіксовані дані (у вигляді статистичної звітності та результатів відповідних статистичних спостережень) – органам статистики. У регіональному органі статистики отримані дані обробляють, узагальнюють, систематизують, зіставляють та після аналітичного опрацювання передають органам регіонального управління у вигляді різнопланових показників, що характеризують природно-економічний потенціал і галузеву структуру господарства, демографічну ситуацію, стан трудових ресурсів, рівень їх зайнятості, фінансове становище та рівень бюджетного забезпечення регіону, економічне становище підприємств, розвиток різних форм власності, наявність і використання регіональної особливості для розв'язання місцевих соціально-економічних проблем, залучення додаткових інвестицій тощо. Таким чином, інформаційна складова стратегічного управління розвитком регіону ґрунтується на використанні ряду джерел, основним серед яких є статистика. Основну складову інформаційного забезпечення цього процесу становлять статистичні

показники, які відображають розміри, пропорції, зміни в часі та інші закономірності, що мають місце в регіоні.

З огляду на це, одним з основних завдань ефективного управління регіоном є застосування науково обґрунтованої системи показників на всіх етапах стратегічного управління. Від об'єктивності цієї системи, здатності відображати всі аспекти багатогранної діяльності значною мірою залежить ефективність управління регіоном.

Концепція інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку регіону повинна ґрунтуватися на системному підході, враховувати особливості регіонального розвитку та використовувати принципи стратегічного управління, що дасть змогу проводити комплексний аналіз і приймати рішення щодо пріоритетів розвитку.

В основу розробленої концепції інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку регіону (рис. 2) покладено:

- мета та завдання інформаційного забезпечення;
- вимоги до інформації на етапах стратегічного управління розвитком регіону;
- визначення елементів інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку регіону.

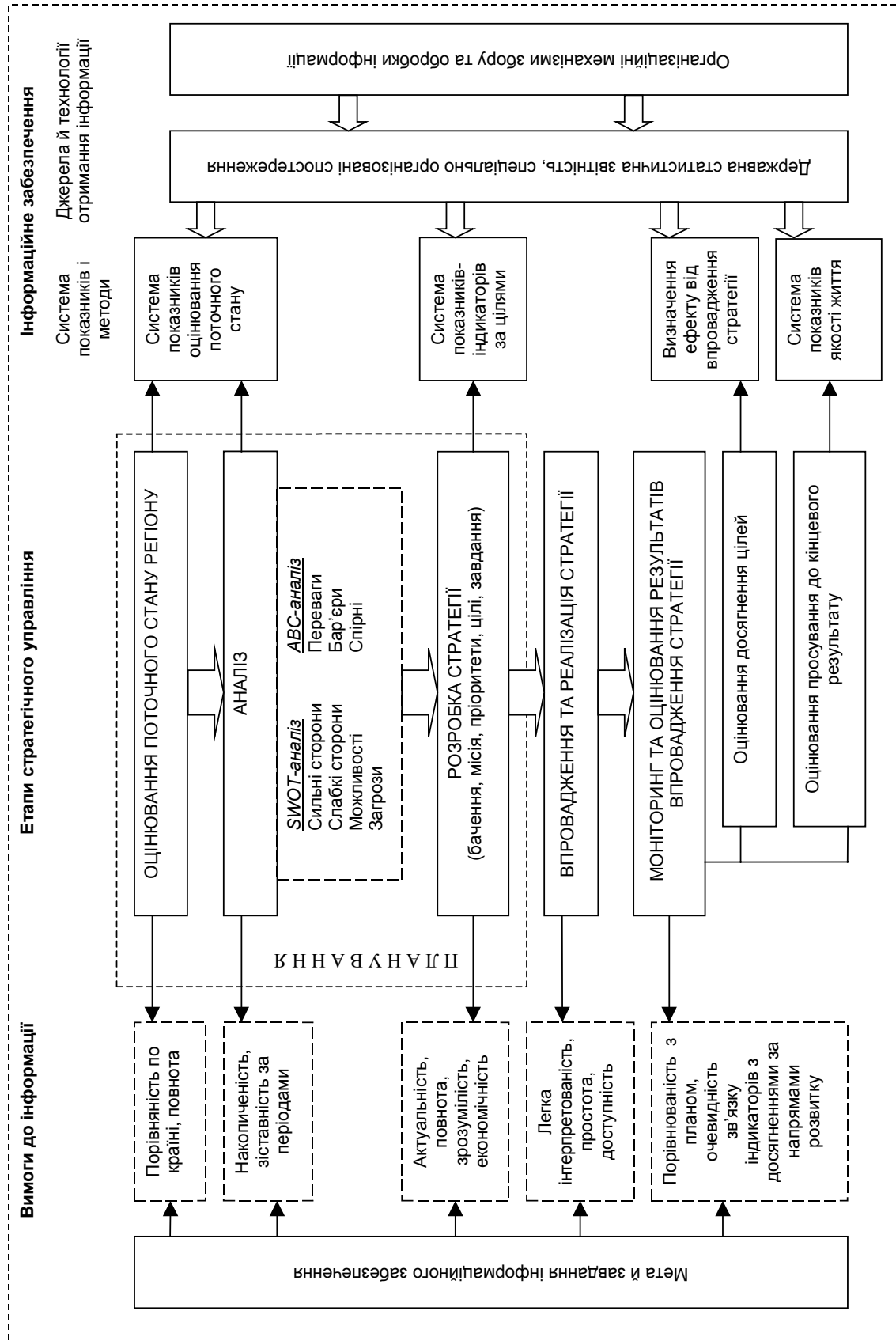

Рис. 2. Концептуальна схема інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитку регіону

Метою інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону є збір, обробка, використання, зберігання, підтримка в актуальному стані баз стратегічних даних, які гарантують своєчасне та надійне інформаційне забезпечення управління нормативно-правовою, довідково-аналітичною, методичною, прогнозною та поточною інформацією, а також комплексом програмних засобів, необхідних для їх аналізу при формуванні стратегічних рішень.

Таким чином, можна сформулювати основні завдання, що мають бути вирішені інформаційним забезпеченням:

- формування максимально повного фонду інформації;
- створення умов для інформаційного забезпечення на різних рівнях та етапах стратегічного управління;
- об'єднання інформаційних потоків усіх рівнів;
- підтримка умов єдності процесу формування інформаційного забезпечення;
- стандартизація процесу інформаційного забезпечення.

Зростання обсягу інформації, що циркулює в органах управління, інтенсивності та динамічності інформаційних потоків, з одного боку, і відсутність відпрацьованих способів інформаційного забезпечення процесу стратегічного управління розвитком регіону – з іншого, створюють суперечність між необхідністю максимального використання обсягу інформації при прийнятті стратегічних управлінських рішень і реальним станом інформаційного забезпечення управлінської діяльності.

Тому постає необхідність визначення проблем інформаційного забезпечення та формування його оптимального обсягу.

Зауважимо, що інформація, з яких би джерел вона не йшла, і хто б не виступав її носієм, неодмінно повинна відповідати певним вимогам. Вона повинна бути актуальною, достовірною, достатньою, доступною, оперативною, адекватною для прийняття відповідних рішень. Однак на кожному етапі стратегічного управління до інформації висувають додаткові вимоги, що пов'язані зі специфікою етапу, особливостями управлінських дій і рішень на ньому.

Розглянемо вимоги до інформації, що використовується на кожному етапі стратегічного управління регіоном. На етапі оцінювання поточного стану регіону використовують дані, що широко застосовують і можуть використовувати для зіставлення з показниками інших регіонів країни. Це вже існуючі, фактичні показники. На цьому етапі нераціонально використовувати ретроспективу, а основна вимога до даних – повнота, тобто вони повинні забезпечити всебічну характеристику регіону та його стану. На етапі ана-

лізу потрібні дані, які надають змогу виявити сильні та слабкі сторони регіону, можливості та загрози напрямів розвитку, дослідити динаміку та вплив чинників на розвиток регіону. Ці дані повинні накопичуватися в ретроспективі та бути зіставними. Під час розробки стратегії за “проблемними” сферами та напрямками необхідний більш глибокий аналіз та деталізація показників, а за сферами, де відзначено стабільний високий рівень розвитку, аналіз згортають. За результатами аналізу визначають пріоритети розвитку регіону та індикатори моніторингу. Дані, що використовують на цьому етапі, повинні бути актуальними, повними, зрозумілими та економічними в отриманні й обробці. У процесі впровадження та реалізації стратегії розвитку регіону використовують дані, які характеризують результати зусиль регіону щодо просування до мети. Ці дані повинні бути простими, доступними та легко інтерпретуватися. Задля вчасного виявлення та ліквідації можливих недоліків і коригування на тих етапах стратегічного планування, де це необхідно, здійснюється моніторинг. Основна вимога, що висувається до даних для моніторингу, – їх порівнюваність з планом і очевидність зв'язку індикаторів з досягненнями за напрямками розвитку.

Відправним етапом стратегічного управління розвитку регіону є оцінювання поточного стану регіону та порівняння цього стану як для різних регіонів, так і для окремого регіону в динаміці. Соціально-економічний розвиток регіону характеризується великою кількістю показників, збір та оброблення яких потребує значних зусиль. З огляду на це необхідно виділити мінімальний набір показників, але такий, який враховує всі напрями розвитку регіону.

На сьогодні не визначено єдиної методики оцінювання стану регіону. Існує багато методів, які дають змогу оцінити поточний рівень розвитку регіону [2; 4; 8], проте всі вони мають певні недоліки.

Так, методика Н. Соколова [8] ґрунтується на оцінюванні переважно характеристик рівня соціального розвитку. Запропонована В. Герасименко [2] система показників оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів переважно відображає економічний розвиток. Обидві методики не враховують екологічну складову розвитку регіону. С. Зульфугаровою [4] сформована система показників, що відповідає структурі цілей регіону, який прагне до ідеалу, однак переважна більшість регіонів України прагне не до ідеалу, а до сталого розвитку.

Крім того, існує методика, за допомогою якої здійснюється комплексне оцінювання соціально-економічного розвитку регіонів [6]. Враховуючи зміни, внесені згідно з Постановою Кабінету Міністрів від 30.07.2008 р.

№ 683 [7], оцінювання проводиться за результатами аналізу соціально-економічного становища відповідних регіонів з метою своєчасного виявлення негативних тенденцій і забезпечення оперативного прийняття управлінських рішень. Для проведення оцінювання використовують показники соціально-економічного розвитку регіонів за шістьма сферами (реального сектора – 5 показників, інвестиційної та зовнішньоекономічної діяльності – 11 показників, державних фінансів та фінансових результатів діяльності підприємств – 8 показників, соціального сектора – 10 показників, споживчого ринку – 5 показників, екології – 7 показників). За результатами розрахунку визначено місце кожного регіону в рейтингу за усіма сферами соціально-економічного розвитку та окремими сферами такого розвитку. Найкращим вважається регіон, середнє арифметичне значення суми рейтингових оцінок якого має найнижче значення.

Зазначена методика має ряд недоліків. По-перше, система містить чимало показників, на поліпшення яких не можуть вплинути органи регіонального управління, воночас, головною метою є оцінювання ефективності соціально-економічної політики Уряду та місцевих держадміністрацій, визначення проблемних і вузьких місць, розробка заходів для реалізації поставлених завдань. По-друге, в ній домінують показники, які характеризують розвиток матеріального виробництва, причому серед них є дублюючі, а число показників соціального розвитку є обмеженим. Значним недоліком розглянутої методики визначення комплексної оцінки соціально-економічного розвитку є використання не абсолютних показників, а величин темпу росту та приросту обраних індикаторів. Темпові показники не відображають реальний рівень розвитку регіону за визначеними шістьма сферами. Крім того, темпові показники не враховують структурні зрушення та міжрегіональні диспропорції в економічному та людському потенціалі. Застосування цієї методики дає дуже нестійкі результати, крім того вони ще й дуже різняться з результатами, отриманими за іншими методами оцінювання.

Тому для визначення поточного стану розвитку регіону необхідно виділити ефективну систему показників оцінювання поточного стану регіону – таку систему показників, яка б відображала всі сфери життєдіяльності регіону, відповідала вимогам повноти та порівнюваності по країні та не мала дублюючих показників. Така система показників повинна характеризувати умови, процес і результати функціонування регіонів. Одна з вимог, яку висувають до показників функціонування регіонів, – достатня компактність, охоплення всіх сторін економічної, соціальної та демографічної діяльності,

зв'язків і взаємозв'язків усіх елементів системи [1].

Поточний стан справ і тенденції розвитку галузей економіки та соціальної сфери регіону оцінюють на етапі аналізу. Аналіз існуючої позиції та можливостей регіону – це аналіз і класифікація внутрішніх спеціалізованих факторів розвитку регіону, аналіз сильних і слабких його сторін. Його можна проводити за допомогою розповсюджених у практиці управлінських методів SWOT-аналізу або ABC-аналізу.

Одним з найбільш популярних і поширених методів аналізу при побудові стратегії є SWOT-аналіз, заснований на оцінці сил (Strengths), слабкостей (Weaknesses), можливостей (Opportunities) та загроз (Threats) регіону. Він полягає у виявленні основних конкурентних позицій регіону, встановленні їх взаємозв'язків, систематизації сильних і слабких конкурентних позицій регіону, його можливостей і загроз. SWOT-аналіз дає змогу врахувати вагомість факторів, що впливають на привабливість напрямів розвитку. Застосування цієї методики є максимально ефективним з точки зору формування стратегії розвитку регіону та виявлення інвестиційно привабливих галузей.

Щоб з великої кількості даних відібрати ті елементи, які впливають на стратегічний розвиток, пропонується використовувати простий метод приведення в порядок інформації, який називається ABC-аналізом. Назва "ABC-аналіз" є аббревіатурою, яка складається з перших літер слів: перевага (Advantage), бар'єр (Barrier), спірне (Controversial). Техніка полягає в групуванні того, що відомо про ситуацію, яка аналізується, за вказаними трьома критеріями. Все, що неможливо зарахувати до жодної з груп, – відкидають як зайву інформацію. Щоб ABC-аналіз був більш точним, окремим стратегічним передумовам потрібно надати числове значення, яке відображає рейтинг їх значущості.

На етапі аналізу доцільно використовувати систему показників оцінювання поточного стану регіону. Однак на цьому етапі до даних висувають додаткові умови, а саме: накопиченість і зіставність за періодами.

При розробці стратегії розвитку для формування стратегічного бачення і визначення місії, стратегічних цілей і пріоритетних напрямів розвитку регіону використовують результати аналізу і перелік ключових проблем. На формування пріоритетів стратегічного розвитку впливають стан і особливості соціально-економічного потенціалу регіону, ресурсне забезпечення, природно-географічне розташування, виробничо-інноваційні можливості тощо. Пріоритетні напрями розвитку регіону деталізують у вигляді стратегічних заходів (дій), які забезпечують усунення перешкоди факторів, досягнення ці-

лей розвитку регіону й реалізацію цілей регіональних органів державної влади. Наявність у межах одного регіону різних, часто протилежних інтересів викликає необхідність їх поєднання та обов'язкового врахування при розробці стратегії.

У сучасних умовах головною метою розвитку України та її регіонів є стійке поліпшення якості життя населення. Тому стратегічні цілі розвитку регіону мають визначатися з позиції того, як вони сприятимуть покращенню якості життя всіх категорій жителів регіону.

Тому на етапі розробки стратегії необхідно сформувати систему показників-індикаторів за цілями. Зазначені показники мають бути актуальними, зрозумілими, повними, бути мінімальними у своїй кількості та економічними щодо отримання даних. Основними джерелами даних для такої системи є державна статистична звітність і спеціально організовані спостереження.

Для ефективного управління реалізацією стратегії проводять моніторинг та оцінювання результатів її впровадження. Моніторинг є інструментом стратегічного управління, який включає оцінювання і поточний контроль за ходом реалізації регіональної стратегії розвитку на основі зміни показників-індикаторів, що дає змогу оперативно корегувати цей процес на підставі прийняття відповідних стратегічних рішень щодо покращення соціально-економічної ситуації в регіоні [2].

Моніторинг та оцінювання результатів впровадження стратегії доцільно проводити за двома напрямками:

- оцінювання досягнення цілей;
- оцінювання просування до кінцевого результату.

Оцінювання досягнення цілей дає можливість визначити ступінь просування регіону до обраних стратегічних цілей і здійснюється шляхом дослідження динаміки показників-індикаторів за цілями. Варто відзначити, що при моніторингу та оцінюванні впровадження регіональної стратегії недостатньо визначити лише динаміку індикаторів та провести аналіз поступу щодо запланованих результатів. Важливим є визначення ефекту від реалізації стратегії. Для цього необхідно розробити методику, що дає змогу виокремити ефект впровадження стратегії від дії інших факторів. Джерелом інформації для оцінювання досягнення цілей є державна статистична звітність.

Виходячи з того, що якість життя є не тільки головною метою, а й результатом впровадження регіональної стратегії, моніторинг має бути спрямованим і на оцінювання просування регіону до кінцевого результату.

Варто зазначити, що категорія "якість життя" досі не має однозначного чіткого ви-

значення й кількісного вимірювання. Для оцінювання якості життя населення пропонують різні методики, переважна більшість з яких ґрунтується на визначенні різних часткових та інтегрального показників. Як інтегральний показник у різні часи використовували індекс споживання, індекс розвитку людських ресурсів, індекс соціального прогресу, комбінований індекс якості життя тощо.

З метою оптимальної адаптації глобальних ідей людського розвитку до конкретних умов України вітчизняними науковцями під керівництвом Е. Лібанової та О. Власюка була розроблена методика вимірювання людського розвитку для регіонів України [3], в якій запропоновано 94 первинних показники людського розвитку, які інтегруються у 9 блоків. Зазначена методика вимірювання регіонального людського розвитку адаптована до національної статистичної бази й дає змогу визначити рейтинг кожного регіону як за загальним рівнем людського розвитку, так і за окремими його складовими – компонентними індексами, які характеризують окремі аспекти людського розвитку. Інтегральний індекс людського розвитку має ієрархічну структуру та розраховується у вигляді середньої арифметичної зваженої з компонентних індексів, які, водночас, усереднюють стандартизовані значення певної множини соціальних показників. Однак ця методика занадто обтяжена показниками, умова мінімальності не виконується.

Аналогічну систему показників з дев'яти груп пропонує М. Соколов [8]. У праці Н. Полонської [5] подано три групи показників, одна з яких – умови проживання населення; загалом, ця методика включає 30 показників, а отже умова мінімальності не виконується.

Виходячи з вищенаведеного, для оцінювання просування регіону до кінцевого результату необхідно сформувати систему показників якості життя, які будуть характеризувати найзначущі аспекти якості життя та результати цілеспрямованої діяльності населення регіону.

Варто зазначити, що якість життя не піддається абсолютному й однозначному вимірюванню, оскільки визначається не лише наявним рівнем соціально-економічного розвитку держави, ефективністю економіки, суспільним національним багатством, реальними доходами й обсягами фактичного споживання населенням матеріальних і духовних благ і послуг, а й різними рівнями розвитку потреб населення в тих чи в інших життєвих благах, а також соціально-економічною його диференціацією. Однак, за сучасних умов розвитку суспільства кількісні та якісні оцінки якості життя населення необхідні для практичного забезпечення ефективного управління соці-

ально-економічними процесами та порівняння якості життя різних суспільних верств. Оцінювати й досліджувати якість життя населення можна лише з використанням системи статистичних показників.

Аналіз критеріїв якості життя, що діють в Україні та за кордоном, показує, що якість життя характеризується показниками, які визначають не тільки рівень, а й умови життя. Відсутність загальноприйнятого показника, який надає можливість охарактеризувати рівень якості життя населення, ставить перед дослідниками актуальну проблему розробки методики комплексного оцінювання якості життя. Її складність визначається великою кількістю різноспрямованих чинників,

що впливають на якість життя населення країни. У зв'язку з цим сукупну характеристику якості життя населення можуть скласти лише показники, які об'єднано в складний комплекс та доповнюють один одного.

Детальне дослідження категорії "якість життя" та існуючих методик її оцінювання дало змогу систематизувати й виділити взаємозалежні складові якості життя населення та чинники, що їх визначають. За кожною групою чинників визначено кількісні показники, які є найзначущими і досить повно відображають об'єктивні складові якості життя населення та результати цілеспрямованої діяльності населення регіону (табл. 1).

Таблиця 1

Показники якості життя населення*

№ з/п	Індикатори	Позитивний напрям динаміки
1	ВДВ на душу населення, грн	↑
2	Наявні доходи на душу населення, грн	↑
3	Рівень бідності, %	↓
4	Індекс споживчих цін, %	↓
5	Частка витрат на купівлю продуктів харчування, %	↓
6	Частка умовно-вільної частини наявного доходу, %	↑
7	Рівень безробіття (за методикою МОП), %	↓
8	Рівень освіти, %	↑
9	Частка населення, що забезпечене питною водою, %	↑
10	Частка населення, яке має адекватні санітарні (очисні) зручності, %	↑
11	Забезпеченість населення житлом, м ²	↑
12	Забезпеченість населення лікарями на 10 тис. населення, осіб	↑
13	Кількість лікарняних та лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів на 10 тис. населення, закладів	↑
14	Рівень злочинності на 10 тис. населення, злочинів	↓
15	Нормований показник екологічного навантаження	↓
16	Частка населення, що охоплене фізкультурно-оздоровчими та спортивними заняттями, %	↑
17	Рівень відвідування закладів культури та дозвілля на 1000 населення, осіб	↑
18	Сукупний тираж ЗМІ регіону на 1000 населення, тис. примірників	↑
19	Сальдо міграційних потоків на 1000 осіб, осіб	↑
20	Очікувана тривалість життя при народженні, років	↑
21	Коефіцієнт депопуляції	↓

*Розроблено автором.

Важливо відзначити, що запропонована система показників оцінювання якості життя населення може бути застосована як на національному, так і на регіональному рівні.

З метою апробації запропонованої системи показників проведено аналіз показників якості життя населення Запорізької області в 2008–2012 рр. (табл. 2). Важливо відзначити, що в 2008 р. прийнято з подальшою реалізацією "Стратегію розвитку Запорізької області до 2015 р.", місія якої полягає в спрямуванні об'єднаних зусиль влади, бізнесу й суспільства на збереження і розвиток потенціалу та традицій Запорізької області для покращення життя мешканців кожної громади регіону.

Враховуючи той факт, що за 2013 р. деякі статистичні показники ще не визначені (ВДВ на душу населення; частка витрат на купівлю продуктів харчування тощо), можна провести повноцінний аналіз якості життя населення Запорізької області лише до 2013 р.

За результатами аналізу показників, що характеризують складові якості життя населення (табл. 2), встановлено, що у 2012 р. за більшістю показників якості життя в Запорізькій області спостерігається позитивна динаміка (17 показників з 21). Це свідчить про поліпшення якості життя населення області у 2012 р. порівняно з 2008 р. та про ефективність реалізації регіональної стратегії розвитку.

Авторська методика дає змогу враховувати найзначущі аспекти якості життя населення, виявити зміни за певний період, оцінити характеристику тенденцій у зміні якості життя населення як по країні загалом, так і за окремими регіонами.

Методологічну складову інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону становить сукупність статистичних прийомів збирання, оброблення та аналізу даних.

Таблиця 2

Аналіз показників якості життя населення Запорізької області*

№ з/п	Індикатори	2008 рік	2010 рік	2012 рік	2012 р. у % до 2008, %	Оцінювання динаміки
1	ВДВ на душу населення, грн	20097	20957	255330	126,0	+
2	Наявні доходи на душу населення, грн	15265,2	20221,4	25882,0	169,5	+
3	Рівень бідності, %	24,3	25,7	25,9	100,8	-
4	Індекс споживчих цін, %	123,6	109,7	99,3	80,3	+
5	Частка витрат на купівлю продуктів харчування, %	51,7	49,9	46,2	89,4	+
6	Частка умовно-вільної частини наявного доходу, %	13,6	13,6	14,2	104,4	+
7	Рівень безробіття (за методикою МОП), %	6,0	7,5	7,0	116,7	-
8	Рівень освіти, %	96,5	96,9	97,1	100,6	+
9	Частка населення, що забезпечене питною водою, %	66,9	67,3	68,1	101,8	+
10	Частка населення, яке має адекватні санітарні (очисні) зручності, %	64,8	65,6	66,2	102,2	+
11	Забезпеченість населення житлом, м ²	22,0	22,4	24,7	103,2	+
12	Забезпеченість населення лікарями на 10 тис. населення, осіб	42,7	47,9	46,3	108,4	+
13	Кількість лікарняних та лікарських амбулаторно-поліклінічних закладів на 10 тис. населення, закладів	1,9	2,2	2,3	121,1	+
14	Рівень злочинності на 10 тис. населення, злочинів	134	154,3	142,3	106,2	-
15	Нормований показник екологічного навантаження	0,859	0,818	0,842	0,98	+
16	Частка населення, що охоплене фізкультурно-оздоровчими та спортивними заняттями, %	15,9	15,2	10,7	67,3	-
17	Рівень відвідування закладів культури та дозвілля на 1000 населення, осіб	630	550,7	658,3	104,5	+
18	Сукупний тираж ЗМІ регіону на 1000 населення, тис. примірників	193,3	211,3	266,3	137,	+
19	Сальдо міграційних потоків на 1000 осіб, осіб	-0,2	0,11	0,61	+0,81	+
20	Очікувана тривалість життя при народженні, років	68,4	70,5	71,4	104,4	+
21	Коефіцієнт депопуляції	1,59	1,58	1,40	88,1	+

*Побудовано за даними [9].

Примітка: "+" – позитивна динаміка;
"-" – негативна динаміка.

Це зумовлено тим, що об'єктом управління є соціально-економічна система, яка складається з багатьох елементів, що виконують різні функції, наслідком чого стають різні – за формою та змістом – результати, досягнення яких на кожному етапі уможовлюється залученням значних ресурсів – людських, матеріальних і фінансових. Тобто йдеться про управління масовими процесами, до аналізу яких придатні виключно статистичні методи. Для проведення спеціально організованих спостережень необхідним є визначення організаційних механізмів збору та обробки інформації.

IV. Висновки

Таким чином, у статті обґрунтовано й розроблено концепцію інформаційного забезпечення стратегічного управління розвитком регіону, яка ґрунтується на врахуванні особливостей регіону й визначенні всіх складових інформаційного забезпечення, виходячи з особливостей етапів стратегічного управління й вимог до інформації на кожному етапі. Концепція передбачає формування систем показників оцінювання поточного стану регіону, показників-індикаторів за цілями та показників якості життя; визначення джерел і технологій отримання інформації. Це дає можливість повною мірою забезпечити інформаційні потреби стратегічного управління розвитком регіону. Запропоновано ефективну систему показників якості життя населення, яка дає змогу здійснювати співставлення

й аналіз якості життя населення в часових і територіальних аспектах та сприятиме підвищенню ефективності управлінських рішень з покращення якості життя населення та зниження його міжрегіональної диференціації.

Список використаної літератури

1. Бараник З. П. Методичні підходи до оцінювання функціонування регіонів за станом соціально-економічного розвитку / З. П. Бараник // Економіка та держава. – 2006. – № 5. – С. 56–59.
2. Герасименко В. С. Принципи побудови та структури статистичного забезпечення ефективного управління підприємницької діяльності / В. С. Герасименко // Статистика України. – 2005. – № 4. – С. 51–53.
3. Людський розвиток регіонів України: аналіз та прогноз: монографія / Е. М. Лібанова (ред.); НАН України, Інститут демографії та соціальних досліджень. – Київ: Ін-т демографії та соціальних досліджень НАН України, 2007. – 327 с.
4. Моделювання структури життєздатних соціально-економічних систем: монографія / Л. Н. Сергєєва, А. В. Бакурова, С. О. Зульфугарова та ін. – Запоріжжя: КПУ, 2009. – 200 с.
5. Полонская Н. А. Механизм управления социально-экономическим развитием региона // Экономика Крыма. – Симферополь: ТНУ им. В. И. Вернадского. – 2006. – № 16. – С. 82–87.

6. Про запровадження комплексної оцінки соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя : Постанова КМУ від 20.06.2007 р. № 833 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=833-2007-%EF>.
7. Про внесення змін до Порядку проведення комплексної оцінки соціально-економічного розвитку Автономної Республіки Крим, областей, м. Києва та Севастополя : Постанова КМУ від 30.07.2008 р. № 683 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=683-2008-%EF>.
8. Соколов Н. А. Прогнозирование показателей социально-экономического развития региона / Н. А. Соколов. – Сумы : ИТД “Университетская книга”, 2005. – 80 с.
9. Статистичний щорічник Запорізької області за 2012 р. / за ред. В. П. Головешка. – Запоріжжя : Поліграф, 2013. – 482 с.

Стаття надійшла до редакції 21.01.2015.

Теряник Е. А. Обоснование концепции информационного обеспечения стратегического управления развитием региона

В статье обоснована и разработана концепция информационного обеспечения стратегического управления развитием региона. Концепция базируется на учете особенностей региона и определении всех составляющих информационного обеспечения, исходя из специфики этапов стратегического управления и требований к информации на каждом этапе.

Ключевые слова: регион, развитие, стратегическое управление, информационное обеспечение, система показателей, методы, требования, качество жизни.

Teryanik E. Ground of Conception of the Informative Providing of Strategic Management Development Of Region

The article deals with the essence and instruments of strategic management region. It is proved that the effectiveness of strategic management of development in the region can only be achieved provided that the development and implementation of administrative decisions will be based on the results of scientific studies of socio-economic phenomena and processes that occur in various sectors and spheres of life. This requires adequate information provision, the availability of comprehensive information on the trends of these processes and phenomena. The concept of information support of strategic management of regional development must be based on a systematic approach, take into account the peculiarities of regional development and to use the principles of strategic management, which will conduct a comprehensive analysis and make informed decisions about development priorities.

Based on the fact that the effective use of information, which rotates in the control system, it requires compliance with the objectives and functions of management, defines the requirements to be met by the information used at every stage of the strategic management of the region. Founded and developed the concept of information support of strategic management of regional development, which is based on the particular features of the region and the definition of all components of information security based on the characteristics of stages of strategic management and information requirements at each stage. The concept provides for a system of indicators to measure the current state; performance indicators, targets and indicators on the quality of life; and the identification of sources and technologies of information. This makes it possible to fully provide the information needs of management of development of the region on the stages of development and implementation of regional development strategies, monitoring and evaluation. The system of indicators of quality of life, which takes into account the most important aspects of quality of life, to identify and assess trends in the quality of life for the country as a whole and in individual regions.

Key words: region, development, strategic management, information security, system of indicators, methods, requirements, quality of life.